

Branko OSTAJMER, prof.
Hrvatski institut za povijest
Podružnica za povijest Slavonije,
Srijema i Baranje - Slavonski Brod

UDK 929 Riffer,D.
Kategorija: Izvorni znanstveni rad
Priljeno: 18.09.2008.

Dragutin Riffer (1852.-1896.) – osječki odvjetnik i saborski zastupnik

Društveni, kulturni i politički život Osijeka u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća u značajnoj su mjeri svojom plodnom djelatnošću obilježili brojni odvjetnici. Nezanemarliv udio među njima zauzimaju osječki Nijemci, odnosno pojedinci njemačkog porijekla. O ovim zaslužnim pojedincima dosad je vrlo malo pisano, a jedan od njih je i Dragutin (Carl) Riffer, osječki odvjetnik i političar njemačkog porijekla, te pripadnik osječke građanske obitelji. Bio je predsjednik Osječkoga dobrovoljnog glazbenog društva od njegovog osnutka 1891. pa do 1895. godine, kada se zbog odmakle bolesti morao zahvaliti na toj časti. U političkom pogledu bio je član Narodne stranke, koju su politički protivnici zbog podržavanja unije s Mađarima pogrdno nazivali "mađaronskom". Kao kandidat Narodne stranke Riffer je u dva navrata – 1890. i 1892. godine – bio izabran za zastupnika izbornog kotara Donji Miholjac u hrvatskom Saboru, a bio je također i zastupnik u budimpeštanskom Parlamentu. Narodna stranka istaknula ga je kao svog kandidata i na izboru saborskog zastupnika u izbornom kotaru Osijek Gornji grad 1890. godine, ali tom je prigodom bio poražen od oporbenog kandidata Dragutina Neumana. U hrvatskom Saboru Riffer nije bio među aktivnijim govornicima i javljao se uglavnom u onim prigodama kada je na dnevnom redu bila pravna problematika. U Saboru, između ostalog, bio je izabiran u saborski Odbor za pravosuđe u radu kojega je aktivno sudjelovao. Riffer je više godina bolovao od sušice, od koje je i preminuo 1896. godine. Pokopan je na osječkom groblju sv. Ane.

Ključne riječi:

Dragutin Riffer, Osijek, Narodna stranka, saborski izbori

Uvod

Društveni, kulturni i politički život Osijeka u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća u značajnoj su mjeri svojom plodnom djelatnošću obilježili brojni odvjetnici. Pred više desetljeća na njihovu je iznimnu ulogu upozoravao arhivist i povjesničar Kamilo Firingner, naglasivši pritom da se bar “pojedinih od njih [...] treba naročito sjetiti, osvježiti njihovo djelovanje i izraditi njihove biografije [...] makar bi u povijesnom prosjeku gdje kojeg od njih trebalo podvrći pravilnoj i oštroj kritici”.¹ Firingner je na istom mjestu pobrojao dvadesetak najpoznatijih odvjetnika spomenutog razdoblja, ali biografije ovih zaslužnika su i danas gotovo podjednako nedostatno istražene.

Nezanemariv udio među odvjetnicima zauzimaju osječki Nijemci, odnosno pojedinci njemačkog porijekla. Pripadnici njemačke etničke skupine i pohrvaćeni Nijemci obnašali su brojne istaknute službe u gradu Osijeku, a osobito je zanimljivo da iz ovih redova potječu i tri osječka gradonačelnika s kraja 19. i početka 20. stoljeća.² I o ovim je zaslužnicima također vrlo malo pisano, pa nam nerijetko nisu poznati čak ni osnovni biografski podaci.

Posve zaboravljen do današnjih dana ostao je i Dragutin³ Riffer, osječki odvjetnik i političar njemačkog porijekla. Premda se ne ubraja među najistaknutije osječke odvjetnike s kraja 19. stoljeća, i premda bi, kao predstavnik “protunarodne” vlasti, zacijelo bio jedan od onih koje bi prema Firingnerovom mišljenju trebalo podvrgnuti “pravilnoj i oštroj kritici”, Riffer svakako zaslužuje pozornost kao osoba koja je za relativno kratkog i teškom bolešću opterećenog života ostavila trajan trag na više polja javnog života Osijeka krajem 19. stoljeća. O njemu ne postoji niti jedan historiografski ili publicistički tekst, a nije uvršten ni u razne popise zaslužnih i istaknutih Osječana.⁴

¹ Kamilo FIRINGER, “Odvjetništvo u Osijeku i Slavoniji nakon oslobođenja od Turaka”, *Odvjetnik. Glasilo Advokatske komore u SRH*, god. XVIII. (XXXIII.), br. 9, Zagreb 1968., 125.-126.

² Bili su to Friedrich Broschan (1884.-1892.), Antun Rotter (1892.-1895.) i Konstantin Graff (1895.-1913.).

³ U osječkim njemačkim novinama navodi ga se kao Carla (Karla) Riffëra, no u drugim izvorima je Dragutin. Kao Dragutin se i sâm potpisivao.

⁴ Ne nalazimo ga, primjerice, među “Znamenitim i zaslužnim maturantima” osječkih gimnazija (*Gimnazije u Osijeku. Ravnatelji, profesori i maturanti 1729.-2000.*, (gl. ur. Julijo Martinčić), Zagreb – Osijek 2001.), niti među “Poznatim, zaslužnim i znamenitim Osječanima” (*Od turskog do svremenog Osijeka*, (gl. ur. Julijo Martinčić), Zagreb – Osijek 1996.).

Obrisi biografije

Dragutin Riffer rođen je u Osijeku 2. listopada 1852. godine.⁵ Bio je potomak osječke građanske obitelji koja je posjedovala kuću u Tvrđi.⁶ Dragutinovi roditelji bili su David i Rozalija (Roza).⁷ Otac David bio je niži činovnik.⁸ Dragutin Riffer završio je gimnaziju u Osijeku 1870. godine,⁹ a potom pravo u Beču.¹⁰ Bio je odvjetnički perovođa, a od 1885. godine i odvjetnik u Osijeku.¹¹ Od početka 1884. godine bio je član Pravničkog društva u Zagrebu.¹² Krajem osamdesetih godina u službu pravnog savjetnika uzeo ga je donjomiholjački vlastelin grof Ladislav Mailáth. Ovu službu zadržao je do svršetka svog života, a ona također svjedoči o njegovim vrsnim odvjetničkim sposobnostima.

Riffer se nije zadovoljavao radom u odvjetničkoj struci i vrlo rano se uključuje u javni život Osijeka. Već 1887. godine prvi je put izabran u gradsko vijeće grada Osijeka. Bio je istaknut član ovoga vijeća, pa je kao takav bio izabran i za predsjednika Poreznog žalbenog povjerenstva,¹³ a 1890. godine i za člana Odbora za otkup regalnih prava.¹⁴ Za gradskog je vijećnika ponovno izabran i 1891. godine.¹⁵ Na gradskim izborima održanima ujesen 1895. godine nije bio među kandidatima,¹⁶ a razlog tomu bila je zacijelo njegova poodmakla bolest. Prema nekim navodima, godine 1888. bio je u užem krugu kandidata za novoga osječkog gradonačelnika, ali nije bio izabran.¹⁷

Dragutin Riffer ostavio je i spomena vrijedan trag u kulturnom, točnije glazbenom životu Osijeka. Godine 1891. osnovano je *Osječko dobrovoljno glazbeno društvo* i Riffer je

⁵ "† Dragutin Riffer", *Narodne novine* (Zagreb), god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.

⁶ Franjo CIRAKI, *Bilježke. Zapisci*, prir. Helena Sablić Tomić, Požega 2004., 576. Godine 1863. među vlasnicima zemljišta Tvrđe nailazimo tek jednom na prezime Riffer: Klara Riffer bila je vlasnica parcele broj 1976 (kućni broj 8). Za pretpostaviti je da je riječ o baki Dragutina Riffera. Sonja GAČINA – Grgur Marko IVANKOVIĆ, *Planovi i vedute Osijeka*, Osijek 1996., 73. Klara (Claire) Riffer bila je utemeljiteljica zaklade za sirote. Zaklada je 1894. godine bila pod nadzorom gradskih vlasti i iznosila je 2000 forinti. "Städtische Fonde", *Die Drau* (Osijek), god. XXVII., br. 156 (4051), 30. XII. 1894., 2.

⁷ *Zavičajnici grada Osijeka 1901.-1946.*, prir. Stjepan Sršan i Vilim Matić, Osijek 2003., 678.

⁸ "† Dragutin Riffer", *Narodne novine* (Zagreb), god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.

⁹ *Gimnazije u Osijeku*, 113.

¹⁰ "† Dragutin Riffer", *Narodne novine* (Zagreb), god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.

¹¹ *Isto; Izvješće Pravničkoga društva u Zagrebu za godinu 1885.*, Zagreb 1886., 25.

¹² "Novi članovi prav. društva", *Mjesečnik Pravničkoga društva u Zagrebu* (Zagreb), god. X., br. 2, 1. II. 1884., 142.

¹³ "† Dragutin Riffer", *Narodne novine* (Zagreb), god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.

¹⁴ "Verwaltungsausschuß-Sitzung der königl. Freistadt Esseg", *Slavonische Presse* (Osijek), god. VI., br. 46, 20. IV. 1890., 3.

¹⁵ "Gradski izbori u Osieku", *Sriemske novine* (Vukovar), god. IV., br. 52, 24. XII. 1891., 4.

¹⁶ Stjepan SRŠAN, "Predgovor", u: *Zavičajnici grada Osijeka*, 8.-9.

¹⁷ "Izborni pokret", *Obzor* (Zagreb), br. 276, 1. XII. 1890., 1.

bio izabran za njegova prvog predsjednika.¹⁸ Ovo društvo bilo je uglavnom sastavljeno od bivših članova nekadašnjega *Osječkoga pjevačkog društva Sloga*, a društveni su mu Upravni odbor činili najugledniji Osječani. Društvo je sljedećih desetljeća bilo važan čimbenik osječkoga društvenog i kulturnog života, a od 1907. godine djelovalo je pod imenom *Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo "Kuhač"*. Na redovnoj godišnjoj skupštini održanoj 24. veljače 1895. Riffer je ponovno izabran za društvenog predsjednika,¹⁹ ali ga je kasnije iste godine naslijedio Levin pl. Chavrak. Riffer je u to vrijeme bio već teško bolestan i zbog pogoršanoga zdravstvenog stanja nije mogao još jednom prihvatiti čast predsjednika.²⁰

Obitelj

Dragutina Riffera se u svojim sjećanjima prisjeća Franjo pl. Ciraki, književnik, političar i dugogodišnji požeški gradonačelnik, ali pritom pogrešno bilježi da je umro mlad kao neženja.²¹ Riffer je, naime, bio oženjen Osječankom Anom (Annom) r. Unterweger²² i imao je s njom četvero djece.²³ Prvo dijete, sin Vladimir, rodilo im se 22. ožujka 1884. godine. Kršten je sedam dana kasnije, 29. ožujka, kao Vladimir Dragutin Emil, a kumovala je Ana Nikolić, supruga Vase Đurđevića²⁴, osječkog odvjetnika pravoslavne vjeroispovijesti.²⁵ Na taj se način Riffer kumstvom povezo s Đurđevićem, jednim od prvaka režimske Narodne stranke u gradu Osijeku, narodnim zastupnikom kotara Irig u hrvatskom Saboru te potonjim saborskim potpredsjednikom

¹⁸ [Oskar FRIML-ANTUNOVIĆ], *Povijest hrv. pjev. i glazbenog društva "Kuhač" u Osijeku. (1862.-1912.)*, Osijek 1912., 12., 13.; Stjepan HEFER, *Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo "Kuhač" 1858.-1923.*, [Osijek 1923.], 67.; Marija MALBAŠA, "Djelatnost pjevačkih društava u Osijeku od sredine 19. stoljeća do Prvog svjetskog rata", *Kolo. Časopis Matice hrvatske*, god. XV., br. 2, Zagreb 2005., 364.; ISTA, "Glazbeni život u Osijeku. Historijski prikaz", *Osječki zbornik*, br. IX-X, Osijek 1965., 155.

¹⁹ "Glavna skupština glasbenoga zavoda u Osieku", *Hrvatska (Zagreb)*, br. 48, 27. II. 1895., 2.

²⁰ S. HEFER, *Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo "Kuhač"*, 83.; M. MALBAŠA, "Glazbeni život u Osijeku", 159.

²¹ F. CIRAKI, *Bilježke. Zapisci*, 576.-577.

²² Ana (Anna) Riffer r. Unterweger (Osijek, 15. VII. 1857. – Osijek, 27. II. 1907.).

²³ † Dragutin Riffer", *Narodne novine (Zagreb)*, god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.; "Carl Riffer †", *Die Drau (Osijek)*, god. XXIX., br. 142, 1. XII. 1896., 2.-3.

²⁴ Vasa Đurđević (Gjurgjević) (Osijek, 1841. – Beč, 1915.), odvjetnik i političar. Za zastupnika u Hrvatskom saboru izabran u Dalju 1875., a kasnije mu je, sve do sloma Khuenove Narodne stranke (1906.), izborna jedinica bio kotar Irig u Srijemu. Od 1884. prvi potpredsjednik Sabora, a predsjednik 1893. i 1899. godine. Zastupao srpske interese u Hrvatskoj i Slavoniji, pobornik srpske narodno-crkvene autonomije, ali je, u skladu s Vladinom politikom, prihvaćao i odluke koje nisu odgovarale oporbi oko Srpske samostalne stranke i *Srbobrana*, pa je na stranicama tog lista često bio optuživan za izdaju srpstva. Damir AGIČIĆ, "Vasa Đurđević", *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 3., Zagreb 1993., 770.-771.

²⁵ Matična knjiga rođenih Osijek Gornji grad 1870.-1884., Hrvatski državni arhiv (Zagreb), Fond Zbirka mikrofilmova (dalje: HDA, ZBMK), M-1345. Vladimir Riffer bio je profesor na osječkoj Velikoj gimnaziji, a pravim je učiteljem imenovan 15. ožujka 1912. *Zavičajnici grada Osijeka*, 678. Predavao je latinski, grčki, njemački i fiziku. *Gimnazije u Osijeku*, 74.

i predsjednikom. Četiri godine kasnije, 19. listopada 1888., Rifferovi su dobili kćerku Margaretu (Margitu). Ona je krštena 3. studenoga iste godine kao Karolina Katarina Margita, a kuma je bila Katarina Riffer zastupana po Hedvigi Predragović rođ. Unterweger.²⁶ Dana 11. studenog 1891. rodio se i drugi sin Dragutin, kršten 28. prosinca iste godine kao Karla Rudolf Felix. U matičnoj knjizi je upisano da je Dragutin na krštenju imao dvije kume; jedna je bila primalja Amalija pl. Vuljak, a druga Ana Nikolić, supruga Vase Đurđevića.²⁷ Dana 21. siječnja 1896. Rifferovi su dobili i četvrto dijete, kćer Bianku (Biancu)²⁸. Krštena je dan kasnije, 22. siječnja, kao Bianka Marija Hedviga, a kuma je bila Hedviga Unterweger, supruga županijskog oficijala Martina Predragovića,²⁹ i, slobodno je pretpostaviti, sestra Ane (Anne) Riffer r. Unterweger.

Iz matičnih knjiga rođenih je također razvidno kako je mladi bračni par promijenio više adresa stanovanja, s tim da su sve bile u Gornjem gradu; godine 1884. živjeli su u Ulici sv. Ane, 1888. i 1891. u Ulici divljeg čovjeka (Wildemanngasse), odnosno Deszatyčinoj ulici (danas Ulica Hrvatske Republike), a 1896. godine u Jägerovoj ulici.

Politička djelatnost

Do 1890. godine Riffer je već zauzimao istaknuto mjesto u javnom životu Osijeka, a te mu se godine pružila prilika za novi izazov na političkom polju. Naime, u ožujku te godine preminuo je Antun Zindl³⁰, dugogodišnji narodni zastupnik izbornog kotara Donji Miholjac u hrvatskom Saboru, i na upražnjeno je mjesto, prema §. 4. Zakonskog članka o uređenju Sabora iz 1870. godine, imao biti izabran novi zastupnik.³¹ Tek nekoliko dana nakon smrti Antuna Zindla osječka *Die Drau* je objavila vijest da će izbornici donjomiholjačkoga izbornog kotara Zindlovo mjesto ponuditi Dragutinu Rifferu. U istoj su ga vijesti predstavili kao vrsnog i vrlo poštovanog pravnika, a rečeno je i da će Narodna stranka u njemu dobiti vještu i mladu snagu.³² Ipak, malo je vjerojatno da su o novom kandidatu Narodne stranke

²⁶ Matična knjiga rođenih Osijek Gornji grad 1885.-1900., HDA, ZBMK, M-1554.

²⁷ *Isto.*

²⁸ Bianka (Bianca) Juker r. Riffer (Osijek, 21. I. 1896. – Zrenjanin, 19. II. 1973.). Zajedno sa suprugom ing. Miroslavom Jukerom pokopana je u grobici Rifferovih na groblju sv. Ane. U objavljenjnoj knjizi zavičajnika grada Osijeka navedeno je troje djece Rifferovih, ali se Bianku (Biancu) pogrešno imenuje Brankom, i navodi se 1895. kao godina rođenja. *Zavičajnici grada Osijeka*, 678.

²⁹ Matična knjiga rođenih Osijek Gornji grad 1885.-1900., HDA, ZBMK, M-1554.

³⁰ Antun Zindl (Petrijevcu 21. V. 1839. – Miholjački Poreč, 3. III. 1890.), učitelj i političar. Školovao se u Osijeku i Zagrebu u kojem se završio i preparandiju. Šezdesetih godina radi u Čakovcu kao pučki učitelj, a potom se preselio u Poreč i posvetio gospodarstvu. Od 1873. do 1881. načelnik Donjeg Miholjca, a od 1875. do smrti zastupnik kotara Donji Miholjac u hrvatskom Saboru.

³¹ "Zakonski članak II. 1870. sabora kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije ob uređenju sabora istih kraljevinah", *Sbornik zakonah i naredabah valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju*, godina 1870., komad XV., 300.; Bogoslav ŠULEK, *Hrvatski ustav ili konstitucija godine 1882.*, Zagreb 1883., 91.

³² "Kroatischer Landtag", *Die Drau* (Osijek), god. XXIII., br. 29, 9. III. 1890., 2.

odlučivali donjomiholjački izbornici, odnosno izglednije je da je odluka o Rifferovoj kandidaturi donesena u dogovoru između osječkih narodnjaka i grofa Ladislava Mailátha. Osječki je odvjetnik, kako je već ranije rečeno, bio pravni savjetnik grofova vlastelinstva u Donjem Miholjcu, a grof Mailáth je, kao, uostalom, i većina slavonskih vlastelina, pristajao uz bana Dragutina Khuena-Héderváryja i Narodnu stranku. Na Rifferovo političko usmjerenje je, s druge strane, nesumnjivo snažno utjecala i njegova povezanost s Vasom Đurđevićem kao jednim od prvaka Narodne stranke u Osijeku i Slavoniji, a ne treba zanemariti i druge obiteljske veze s "mađaronskim" pristašama.³³

Rifferova kandidatura je potvrđena i na sastanku vodstva Narodne stranke u Zagrebu, kojem je nazočio i virovitički veliki župan Teodor grof Pejačević. I prije nego što je izbor bio raspisan, osječka *Die Drau*, i inače vrlo dobro obaviještena, najavila je da će izborni dan biti određen za 17. travnja, a tako je doista i bilo.³⁴ Riffer je 13. travnja, navodno odgovarajući na poziv miholjačkoga izbornog tijela, posjetio Miholjac kako bi se sastao s izbornicima i predstavio svoj program,³⁵ a četiri dana kasnije je bez protukandidata izabran, ali nije poznato kakav je bio odaziv izbornika. Izbornim odborom predsjedao je miholjački kotarski predstojnik Ivan pl. Dellimanić, a Riffer je po završetku izbora održao govor koji je, prema *Dravinom* dopisniku, od strane brojnih okupljenih bio s oduševljenjem prihvaćen.³⁶

Riffer je verificiran za narodnog zastupnika na saborskoj sjednici od 6. studenoga 1890. godine.³⁷ U hrvatskom Saboru nije bio među aktivnijim govornicima, već se javljao uglavnom u onim prigodama kada je na dnevnom redu bila pravna problematika. Bio je izabran u saborski Odbor za pravosuđe³⁸ u radu kojega je aktivno sudjelovao sa svojim prijedlozima,³⁹ a bio je izabran i u Ad hoc odbor za Zakon o umirovljenju i opskrbi zemaljskih urednika i činovnika.⁴⁰ Bio je također i izvjestitelj spomenutog odbora prigodom rasprave o spomenutom Zakonu, i kao takvom mu je pripala i nezahvalna dužnost da brani Zakon od pravaških optužbi da je posrijedi zakon kojim

³³ Rifferov šurjak Martin Predragović bio je, primjerice, županijski činovnik (oficijal), a činovnici (općinski, kotarski i županijski) su kao ovisni izbornici mahom pristajali uz vladinu Narodnu stranku.

³⁴ "Die Vertagung des Landtages", *Die Drau* (Osijek), god. XXIII., br. 35, 23. III. 1890., 1.-2.

³⁵ "Aus D. Miholjac", *Die Drau* (Osijek), god. XXIII., br. 44, 15. IV. 1890., 2..

³⁶ "Nachtrag", *Die Drau* (Osijek), god. XXIII., br. 45, 17. IV. 1890., 3.; "Brzobjavne viesti 'Narodnim Novinam'", *Narodne novine* (Osijek), god. LVI., br. 88, 17. IV. 1890., 4.

³⁷ *Stenografski zapisnici sabora kralj. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije petogodište 1887 - 1892.* (dalje: *SZ 1887.-1892.*), sv. IV., Zagreb 1890., 150.

³⁸ *SZ 1887.-1892.*, sv. V., Zagreb 1892., 30.

³⁹ U nekrologu objavljenom u *Narodnim novinama* bilo je rečeno da je Riffer "u saboru riedko kad govorio, - ali je za to u odborih živo sudjelovao kod stvaranja zakona te se je njegovo mnijenje vazda uvažavalo". "† Dragutin Riffer", *Narodne novine* (Zagreb), god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.

⁴⁰ *SZ 1887.-1892.*, sv. V., 30.

se pogoduje činovnicima kao osloncu vladavine bana Khuena i Narodne stranke.⁴¹ Duži govor održao je i za vrijeme rasprave o Zakonu o vodnom pravu.⁴² Godine 1892. je također izabran za poslanika u zajedničkom Parlamentu u Budimpešti.⁴³

Kandidatura na izboru u Osijeku 1890.

Stjecajem okolnosti, Riffer je već dva mjeseca nakon uspjeha na donjomiholjačkom izboru ponovno kandidirao za Sabor, ovog puta u rodnom Osijeku. Dana 12. lipnja 1890. godine preminuo je Lavoslav (Leopold) Ittlinger⁴⁴, dotadašnji saborski zastupnik 4. izbornog kotara Osijek Gornji grad,⁴⁵ i vlada je svojom odlukom od 12. rujna odredila da 4. prosinca iste godine održi izbor njegova nasljednika.

Premda već zastupnik u Saboru, Riffera je Narodna stranka kandidirala i na ovom izboru, što svjedoči o njegovom ugledu u rodnom gradu. Izborni zakon nije priječio Rifferu mogućnost kandidiranja u Osijeku, ali njegov mogući osječki izbor obvezivao bi ga na polaganje jednog od dva mandata, a to bi, vrlo vjerojatno, bio onaj donjomiholjački. Riffer, doduše, nije bio ispočetka planiran kao kandidat, već je kandidatura bila najprije ponuđena nekim drugim pristašama Narodne stranke, no oni ju, iz raznih razloga, nisu prihvatili.

No, za razliku od izbora u Miholjcu, u Osijeku je Riffer imao protukandidata – suprotstavio mu se Dragutin Neuman⁴⁶, također odvjetnik koji je ovom kandidaturom prvi put značajnije istupio na političku scenu. Neuman se predstavljao kao pristaša umjerene oporbe, odnosno bio je blizak političkim stavovima biskupa Strossmayera i Neovisne narodne stranke, koja je u to vrijeme praktički posve neprimjetna u političkom životu Hrvatske.

⁴¹ *Isto*, 267.-269., 284.-285., 286.-292. U obranu Zakona Riffer je rekao i sljedeće: "Ali nije istina ni to, da imademo tako silan aparat činovništva za to, da očuvamo postojeći sustav, jer činovnici nedospjevaju, da vrše dužnosti, koje su im nametnute. [...] Državi je dužnost brinuti se za svoje činovnike, jer oni su drugo nego seljaci, njima je i onako tako malena plaća doznačena, da jedva mogu prokuburiti, a država im zabranjuje mogućnost, da si na drugi način što steknu. Oni su dakle ograničeni na svoju plaću, iz koje nemogu ništa prištediti za svoju budućnost. [...]". *Isto*, 284.-285

⁴² *Isto*, 169.-171.

⁴³ *Isto*, 30/a.

⁴⁴ Lavoslav (Leopold) Ittlinger (Tenja, 1826. – Beč, 21. VI. 1891.), odvjetnik, političar. Gimnaziju pohađao u Osijeku i Budimpešti, filozofiju završio u Pečuhu, a pravo u Zagrebu. Od 1847. do 1875. službuje u raznim mjestima službi kao bilježnik, pristav, perovođa, kotarski predstojnik i veliki sudac. Od 1875. do 1884. vijećnik kr. sudbenog stola u Osijeku. Godine 1884. umirovljen, da bi se potom primio odvjetništva, također u Osijeku. Na izborima 1884. i 1887. godine izabiran za narodnog zastupnika kotara Osijek Gornji grad, te za zastupnika u zajedničkom Parlamentu u Budimpešti. Član brojnih osječkih društava.

⁴⁵ Grad Osijek bio je podijeljen na dva izborna kotara: 4. izborni kotar zahvaćao je poručje Gornjeg grada, a Donji grad, Tvrđa i Novi grad činili su 5. izborni kotar. B. ŠULEK, *Hrvatski ustav ili konstitucija*, 292.

⁴⁶ Dragutin Neuman (Valpovo, 1856. – Zagreb, 1911.), odvjetnik i političar. Gimnaziju polazio u Osijeku 1869.-1877. godine, a pravo učio u Beču. Od 1886. odvjetnik u Osijeku, te gradski zastupnik i podnačelnik. Vođa osječke oporbe na razmeđu 19. i 20. stoljeća, godine 1910. i predsjednik Sabora.

O kandidaturi Riffera su zacijelo odlučili osječki prvaci Narodne stranke, a formalno mu je kandidaturu ponudilo izaslanstvo stranačkih pristaša koje ga je posjetilo 30. studenoga. Ove osječke izbornike je predvodio veletrgovac Jakob Sorger, a u njegovom društvu su bili i veletrgovac Josip Sedlaković, Josip Pruckner, Anton Frimml i Herman Büchler. Sorger je u ime ovog izaslanstva govorom pozdravio Riffera i zamolio ga da prihvati njihovu ponudu za kandidaturu, na što je Riffer pozitivno odgovorio. *Narodne novine* je o ovom posjetu obavijestio neimenovani dopisnik koji je ujedno izrazio uvjerenje da Rifferov izbor posve siguran.⁴⁷

Vrlo je, međutim, neobično da je dogovor o Rifferovoj kandidaturi postignut 30. studenoga, tek pet dana uoči izbora, premda su osječki narodnjaci doznali za raspisivanje i datum izbora i prije nego je ta odluka službeno objavljena, i premda su odmah po tom saznanju otpočeli s dogovorima o kandidaturi. Nepunih pet dana bilo je i suviše kratko vrijeme za uspješno predstavljanje Riffera, pogotovo uzme li se u obzir da je oporba već do tog trenutka provela za ono vrijeme neobično dugu i aktivnu agitaciju.

Oporba je, naime, dogovor o Neumanovoj kandidaturi postigla ubrzo nakon smrti zastupnika Ittlingera, i Neumanove su pristaše otpočele s predizbornim aktivnostima puno prije negoli je raspisan novi izbor. Za Neumana su radili brojni agitatori iz redova neovisnoga građanstva, a najzanimljivije je da se je među Neumanovim pristašama nalazila i nekolicina uglednih osječkih industrijalaca, kojima je na čelu bio Mirko (Emerich) pl. Reisner⁴⁸, gradski zastupnik i vlasnik tvornice žigica. Upravo je Reisner, navodno, bio na čelu skupine građana koja je Neumanu ponudila kandidaturu, a u istom se taboru svojom aktivnošću isticao i Reisnerov sin Adam⁴⁹, predsjednik osječke Trgovačko-obrtničke komore.⁵⁰ Za Neumana je, uz Reisnerove, radio također i ugledni osječki trgovac Ladislav Gillming.⁵¹

⁴⁷ "O izboru narodnoga zastupnika u Osijeku", *Narodne novine* (Zagreb), god. LVI., br. 276, 1. XII. 1890., 5. Usp. "Vor der Wahl", *Slavonische Presse* (Osijek), god. VII., br. 142, 2. XII. 1890., 2.-3.

⁴⁸ Mirko (Emerich) pl. Reisner (Osijek, 20. IV. 1826. – Osijek, 27. VII. 1901.), industrijalac. Godine 1856. s Josipom Fösmayerom osnovao Prvu osječku tvornicu ognjila (žigica). Od 1871. godine zastupnik u osječkom gradskom vijeću. O Mirku (Emerichu) pl. Reisneru i obitelji Reisner opširnije: Zlata ŽIVAKOVIĆ-KERŽE, "Utjecaj obitelji Reisner, Gillming, Blau i Hengl na gospodarski i kulturni razvoj grada Osijeka", *Godišnjak Njemačke narodnosne zajednice / Volksdeutsche Gemeinschaft Jahrbuch 1998*, (ur. Renata Trišler, Nikola Mak), Osijek 1998., 11.-15.

⁴⁹ Adam pl. Reisner (Osijek, 22. XII. 1855. – Osijek, 13. V. 1939.), industrijalac. Od 1873. godine počeo raditi u tvornici žigica svog oca Mirka (Emericha), a 1885. postao suvlasnikom. Adam uvodi inovacije u proizvodnju i tada započinje uspon tvrtke koja postaje jedno od najvećih izvoznih poduzeća u Monarhiji (žigice se izvoze u europske zemlje, u azijski dio Turskog Carstva, na Bliski Istok i u Egipat). Bio je vlasnik do 1909. godine kada tvrtka postaje dioničko društvo, a on predsjednik ravnateljskog vijeća. *Isto.*

⁵⁰ "Izborna agitacija u Osijeku", *Obzor* (Zagreb), br. 269, 22. XI. 1890., 5.

⁵¹ "Pobjeda!", *Obzor* (Zagreb), br. 282, 9. XII. 1890., 2.

U njihovu pristajanju uz oporbu prepoznajemo određeno nezadovoljstvo gospodarskim položajem Osijeka u to vrijeme, što se ponajprije odnosilo na prometnu (ne)povezanost. U Osijeku su se, naime, trajno teško osjećale posljedice izgradnje pruge Dalj – Brod na Savi (1879.), čime je promet iz Bosne spojen s Budimpeštom preko Dalja, a Osijek izgubio mogućnost da postane tranzitno mjesto za Bosnu, Srijem i Srbiju.⁵²

Nezadovoljstvo gospodarskim prilikama u Slavoniji i osobito prometnom izoliranošću Osijeka nije se krilo niti u izvješću osječke Trgovačko-obrtničke komore za 1890. godinu. Čelnici komore su još jednom vapili za pomoći kako bi se Osijek povezalo s Požegom, Đakovom, Vinkovcima i Belišćem, a upozoravali su i da bi izgradnja pruge Szt. Lőrincz – Donji Miholjac – Našice – Vrpolje, za koju je izdana i koncesija, sav promet odvrtila od srednje Slavonije, nanijela narodu velike štete, a “grad Osiek materijalno upravo ubila”.⁵³

Premda jedan zastupnik više na strani oporbe ne bi osobito izmijenio omjer snaga u Saboru, osječki oporbeni pokret plijenio je iznimnu pozornost onovremenih novina. *Obzor* je, primjerice, već 24. studenog, dakle deset dana uoči samog događaja, ovom izboru posvetio uvodni članak u kojem se isticalo da je na pojavu proturežimskog osjećanja utjecalo iznevjerenje nadâ u gospodarski napredak grada. Nepotpisani je uvodničar pisao da je “Osiek dugo [...] vremena čekao, da će nadležni krugovi nešto učiniti za njegov napredak, da će se podporom i domaće i zajedničke vlade naravni položaj njegov upotrebiti u njegove narodno gospodarske svrhe i on učiniti stecištem trgovine, obrta i industrije”, ali da te nade “ostadoše jalove”, te da je, štoviše, “vladajuća željeznička politika odvrtila [...] od Osieka i onu trgovinu, kojom se je taj grad do prije malo godina mogao pohvaliti”.⁵⁴ Nadolazećim izborom u Osijeku bavio se i uvodnik narednog broja *Obzora*, oslikavajući ovog puta još crnijim bojama osječke gospodarske prilike.⁵⁵

⁵² Mira KOLAR, “Gospodarstvo banske Hrvatske od 1869. do 1900.”, u: *Povijest Hrvata*, II., (gl. ur. Mirko Valentić, Lovorka Čoralić), Zagreb 2005., 547.; Dragutin PAVLIČEVIĆ, *Narodni pokret 1883. u Hrvatskoj*, Zagreb 1980., 50. Oporbeni je *Obzor* uoči osječkog izbora isticao da je Osijek do izgradnje pruge Dalj – Brod bio “najglavnijim središtem za trgovinu Slavonije, Bosne, a velikim dielom i Srbije, Osiek bijaše, odkako bosanska trgovina sa našom monarkijom u obće postoji, najvažniji faktor južnoistočne trgovine; njegov čvrsto podržavani položaj bijaše upravo tradicionalan: dok ga željeznička pruga Dalj-Brod nije potisnula na stranu, od kud danas bez pomoći gledati mora, kako mu bosanska trgovina i trgovina dobrog diela Slavonije i granice jedan sat ispred nosa prolazi u Budimpeštu”. “Grad Osiek”, *Obzor* (Zagreb), br. 271, 25. XI. 1890., 1.

⁵³ “Gospodarske prilike u Slavoniji”, *Obzor* (Zagreb), god. XXXII., br. 268, 21. XI. 1891., 1. O željezničkoj (ne)povezanosti Osijeka i posljedičnim gospodarskim nazadovanjem vidi: Zlata ŽIVAKOVIĆ-KERŽE, *Urbanizacija i promet grada Osijeka na prijelazu stoljeća (1868.-1918.)*, Osijek 1996., 112.-114.; ISTA, *S tradicionalnih na nove puteve. Trgovina, obrt, industrija i bankarske ustanove grada Osijeka na prijelazu stoljeća od godine 1868. do 1918.*, Osijek 1999., 13.-14.

⁵⁴ “Izbor u Osieku”, *Obzor* (Zagreb), br. 270, 24. XI. 1890., 1.

⁵⁵ “Grad Osiek”, *Obzor* (Zagreb), br. 271, 25. XI. 1890., 1.

Upravo su gospodarski interesi Osijeka i banske Hrvatske uopće bili dominantna tema na Neumanovim predizbornim skupovima.

Biralište je 4. prosinca bilo otvoreno od 8 sati ujutro do 13 sati, a izbornim je odborom u ime gradskih vlasti predsjedao Petar Modesti. Rifferovi povjerenici pri službenom zapisniku bili su županijski oficijal Martin Predragović i urednik *Drave Julije* (Julius) Pfeiffer.⁵⁶ Pobijedio je Neuman koji je dobio 263 glasa, dok je za Riffera glasalo 200 Osječana. Na biralištu su se pojavila 463 od ukupno 631 upisanog izbornika.⁵⁷

Pobjeda oporbenog kandidata Neumana snažno je odjeknula i narednih desetak dana bila je glavna vijest na stranicama oporbenih novina. Iščitavanjem tih novinskih brojeva lako se stječe dojam da je osječki trijumf oporbe probudio nade da su se promijenili odnosi u Osijeku i Slavoniji, a izbornu se pobjedu u, kako se je tada govorilo, “glavnom gradu Slavonije” i “drugom gradu domovine” nastojalo iskoristiti kako bi se i u drugim sredinama umrtvljenu oporbu potaknulo na rad.

Višednevno oduševljenje i slavlje oporbe potaknulo je reakcije iz poraženog tabora koji je, nimalo neobično, razlog svom neuspjehu nalazio u raznovrsnim pritiscima i nepravilnostima kojima se poslužila protivnička stranka. Jedino je uz takve nedopuštene metode, tvrdilo se, mogao “Strossmayerovac” biti izabran u gradu Osijeku, budući da je poznato da biskup nije ničime zadužio svoj rodni grad.⁵⁸ U režimskom tisku iznijeto je mnoštvo raznovrsnih prigovora, pritužbi te izlika kojim se nastojalo objasniti i opravdati neočekivani poraz, no osobito je zanimljivo da se oporbi također predbacivalo i to kako je velikom dijelu njezinih agitatora i izbornika govorni jezik njemački!⁵⁹ Oporbeni je uspjeh u Osijeku, međutim, bio kratkoga daha, i do kraja Khuenove vladavine (1903.), odnosno do sloma Narodne stranke (1906.), u oba osječka izborna kotara nije izabran oporbeni kandidat.

Izbor u Osijeku bio je jedan od najuzbudljivijih događaja u uspavanoj banskoj Hrvatskoj te godine, a iznenađujuće oporbene pobjede se gotovo pola stoljeća kasnije prisjetio i Julije Pfeiffer, aktivni pristaša Dragutina Riffera pri tom izboru. Prema Pfeifferu, ishodu izbora je pridonio i politički motivirani sukob županijskih čelnika

⁵⁶ “Pobjeda!”, *Obzor* (Zagreb), br. 282, 9. XII. 1890., 2.

⁵⁷ *Isto*; “Izbor u Osieku”, *Obzor* (Zagreb), br. 279, 4. XI. 1890., 3.

⁵⁸ “Izbor narodnoga zastupnika u Osieku”, *Narodne novine* (Zagreb), god. LVI., br. 287, 15. XII. 1890., 2. Osobito žestok prema đakovačkom biskupu bio je list *Die Drau*, čije je uredništvo čvrsto pristajalo uz tadašnju Khuenovu vladu. O kritikama koje je *Die Drau* krajem 19. stoljeća upućivala na račun biskupa Strossmayera zbog njegovoga navodnog mačehinskog odnosa prema Osijeku vidi: Dragan DAMJANOVIĆ, “Biskup Josip Juraj Strossmayer i gradnja osječke župne crkve svetih Petra i Pavla”, *Analitički Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku*, sv. 21, Zagreb-Osijek 2005., 20.-28.

⁵⁹ “Tako nam se dakle predstavlja ta t. zv. osječka opozicija, a da ne zaboravimo još i to – neka bude ovdje spomenuto, da je taj plebiscit skroz njemačkoga duha i da stotinu njih hrvatski nezna.” “Izbor narodnoga zastupnika u Osieku”, *Narodne novine* (Zagreb), god. LVI., br. 287, 15. XII. 1890., 2.

– podžupana Slavka Cuvaja i župana grofa Teodora Pejačevića – s inače “politički bezbojnim” osječkim društvom Narodni kasino. Pejačević je čak bio dekretom zabranio državnim činovnicima članstvo u Kasinu, a sve je to u tolikoj mjeri ogorčilo gornjograđane i osječko gradsko vijeće da je za saborskog zastupnika izabran Dragutin Neuman, a gradonačelnik Broschan morao podnijeti ostavku.⁶⁰

Zastupnik kotara Donji Miholjac u Hrvatskom saboru 1892.-1896.

Sljedeći redovni izbori za hrvatski Sabor održani su 1892. godine i zatekli su oporbu do te mjere nespemnu da je Neovisna narodna stranka odlučila apstinirati. U tim okolnostima oporba ponovno nije imala kandidata u Donjem Miholjcu, pa je još jedan izbor Dragutina Riffera, kojega je Narodna stranka i ovom prilikom istaknula kao svog kandidata, bio tek formalnost.

Saborski izbori održavani su od 30. svibnja do 2. lipnja, a izbor u Miholjcu bio je prvoga dana izbora, 30. svibnja. Riffer je ipak devet dana prije izbora održao predizborni skup na kojem su ga navodno u velikom broju okupljeni izbornici proglasili za svoga kandidata. Na biralište je došlo i za Riffera glasalo 426 upisanih izbornika, odnosno više od dvije trećine (od 622).

U hrvatskom Saboru Riffer je ponovno bio član saborskog Odbora za pravosuđe,⁶¹ i još je u dva navrata (1892. i 1896.) bio izabran za zastupnika u zastupničkoj kući zajedničkog Parlamenta u Budimpešti.⁶² Godine 1892. bio je izvjestitelj II. verifikacijskog odsjeka,⁶³ a u naredne četiri godine za riječ se javio tek tri puta sa svojim prijedlozima u pitanjima pravne problematike.⁶⁴ Razlog ovim prorijeđenim Rifferovim istupima bilo je pogoršanje njegovoga zdravstvenog stanja. Već od polovice mandata je počeo teže poboljšivati, što se vidi i iz činjenice da je tri puta molio da mu se odobri dopust.⁶⁵

Zanimljivo je da se u svom posljednjem zapaženijem saborskom istupu Riffer nije založio za svoj izborni kotar, već za svoj rodni grad. Naime, za saborske sjednice od 21. veljače 1895., prigodom rasprave o novom Zakonu o uređenju gradskih općina, Riffer je uzeo riječ i govorio protiv zakonske odredbe koja je propisivala način izbora gradonačelnikâ. Ta je odredba, naime, grad Osijek stavljala u rang drugih gradova banske Hrvatske, a Osijek je, prema dotad važećem Zakonu, bio izjednačen sa Zagrebom. Riffer je tražio da tako ostane i nadalje, obrazlažući svoj prigovor, između

⁶⁰ Julije PFEIFFER, “75-god. osječkog Narodnoga Kasina. Prigodom jubilarne proslave na Silvestrovo”, *Hrvatski list* (Osijek), god. XVII., br. 356 (5550), 25. XII. 1936., 26.

⁶¹ *Stenografski zapisnici sabora kralj. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije petogodište 1892 – 1897.* (dalje: *SZ 1892.-1897.*), sv. I., Zagreb 1893., 19.

⁶² *SZ 1892.-1897.*, sv. I., 108.; *SZ 1892.-1897.*, sv. V., 143.

⁶³ *SZ 1892.-1897.*, sv. I., 10.

⁶⁴ *SZ 1892.-1897.*, sv. III., 1191.; *SZ 1892.-1897.*, sv. IV., 2235., 2250.

⁶⁵ *SZ 1892.1897.*, sv. III., 1375.; *SZ 1892.-1897.*, sv. IV., 2747.; *SZ 1892.-1897.*, sv. V., 2838.

ostalog, i sljedećim riječima: "Iz tog njegovog [Danilo Stanković, odjelni predstojnik za unutarnje poslove – op. B. O.] pomnog razlaganja razabire se, da je grad Osiek uvijek bio izjednačen posve s gradom Zagrebom. Pravedno je, da tako i nadalje ostane; jer neznam zašto bi se sada odstupilo od toga. Zagrebu se nenanaša nikakova nepravda, jer nije napram Osieku nikakav privilegium uživao; a i ostali gradovi se nevrjedjaju, jer nikada nisu to pravo uživali kano Osiek i Zagreb. Nepravda bila bi za Osiek, ako bi se danas odstupilo od onoga, što je dosad valjalo. Jedini razlog, koji se navadja proti tomu, je taj, da je grad Zagreb glavni zemaljski grad. On je bio i do danas to, a nije ništa smetalo, da je grad Osiek Zagrebu bio izjednačen."⁶⁶ Odjelni predstojnik Stanković je u ime Vlade ipak odbio ovaj Rifferov ispravak, ponovivši još jednom da je zamisao Vlade osigurati glavnom gradu izniman položaj, kakav je slučaj i u Mađarskoj s Budimpeštom.⁶⁷

Dugi niz godina Riffer je bolovao od sušice,⁶⁸ a umro je 30. studenoga 1896. godine.⁶⁹ Pokopan je 2. prosinca na osječkom groblju sv. Ane, a ispratili su ga, među ostalima, i virovitički župan grof Teodor Pejačević, podžupan Levin Chavrak, gradonačelnik Konstantin Graff i upravitelj kotara Donji Miholjac Mile Kramarić. Od Riffera se pjesmom oprostio i zbor *Osječkoga dobrovoljnog glazbenog društva*, a nad grobom mu je oproštajni govor održao kolega odvjetnik Vladimir Kovačević, koji će u nadolazećem razdoblju postati jedan od vođa osječke oporbe. Kovačević je u govoru istaknuo Rifferove sposobnosti i sudjelovanje u javnom životu Osijeka, a spomenuo se i njihovih suprotstavljenih političkih nazora: "I kada se na ovom svijetu naši putovi

Javna zahvala Rifferove udovice Anne

Autograf Dragutina Riffera

⁶⁶ *SZ 1892.-1897.*, sv. IV., 2235.

⁶⁷ *Isto*, 2236.

⁶⁸ "† Dragutin Riffer", *Narodne novine* (Zagreb), god. LXII., br. 278, 2. XII. 1896., 4.

⁶⁹ Matična knjiga umrlih Osijek Gornji grad 1885.-1902., HDA, ZBMK, M-3072.

Obznana.

U obavješćujem ovim sve one stranke pokojnoga odvjetnika g. Dragutina Riffera, koje možda previdjenjem ne dobiju od mene posebne obavijesti, da sam kao sudbeno postavljeni skrbnik njegovih agenda sve spise njegove pisarne preuzeo i da mogu dobiti potrebnu obavijest glede njihovih pravnih predmeta u mojoj pisarni (gornji grad, duga ulica br. 14.) od 8—12 sati prije podne i od 3—6 sati poslije podne.

Dr. Vlad. Kovačević.

Anzeige

Ich verständige hiemit alle jene Parteien des verstorbenen Advocaten Herrn Carl Riffer, welche vielleicht durch Versehen keine besondere Verständigung von mir erhalten sollten, dass ich als gerichtlich bestellter Curator für dessen Agenden sämtliche Acten seiner Kanzlei übernommen habe und können die Betreffenden in meiner Kanzlei (Oberstadt, Langegasse Nr. 14) von 8—12 Uhr Vormittags und von 3—6 Uhr Nachmittags Auskunft über den Stand ihrer Rechtsangelegenheiten erhalten.

Dr. Vlad. Kovačević.

Objava dr. Vladimira Kovačevića o preuzimanju Rifferovih odvjetničkih poslova

Nadgrobnni spomenik Dragutinu Rifferu na groblju Sv. Ane u Osijeku

ponekad razilaze, tako se oni ponovno spajaju tamo gore, kada se ponovno sastanemo pred Najvišim u jednom taboru.”⁷⁰

Poštovanje preminulom zastupniku iskazano je i u hrvatskom Saboru, na početku sjednice održavane 2. prosinca. Predsjednik Sabora Vasa Đurđević tom je prigodom rekao da je Riffer bio “žarki patriota, vrstna sila, koja je žalibože dugotrajnom bolešću sprečena bila na polju javnog života narodnog a sada neumitnom smrću evo i suviše rano sasvim iztrgnut iz kola narodnih radnikah”.⁷¹

Po Rifferovoj smrti njegove je odvjetničke poslove temeljem sudske odluke preuzeo dr. Vladimir Kovačević.⁷²

⁷⁰ “Carl Riffer †”, *Die Drau* (Osijek), god. XXIX., br. 142, 1. XII. 1896., 2.-3.; “Carl Riffer †”, *Die Drau* (Osijek), god. XXIX., br. 143, 3.; “Herr Carl Riffer †”, *Slavonische Presse* (Osijek), god. XII., br. 278, 1. XII. 1896., 3.; “Landtagsabgeordneter Herr Carl Riffer †”, *Slavonische Presse* (Osijek), god. XII., br. 279, 3. XII. 1896., 2.

⁷¹ *SZ 1892.-1897.*, sv. V., 146.

⁷² “Kanzlei-Uebernahme”, *Slavonische Presse* (Osijek), god. XII., br. 279., 3. XII. 1896., 3.; “Obznana / Anzeige”, *Slavonische Presse* (Osijek), god. XII., br. 281, 5. XII. 1896., 4.

Zaključak

Osječki odvjetnik i političar, zastupnik u hrvatskom Saboru i zajedničkom ugarsko-hrvatskom Parlamentu Dragutin Riffer tek je jedan od brojnih istaknutih pojedinaca osječkoga političkog, društvenog i kulturnog života s kraja 19. stoljeća čiju je uspomenu posve prekrpio zaborav. Tomu je nesumnjivo pridonio i njegov politički odabir – bio je član Narodne stranke koju je historiografija 20. stoljeća ocijenila iznimno negativno – no to, ipak, nije jedini razlog prešućivanja, budući da je tek nešto više pisano o onovremenim nosiocima “narodne” i “napredne” politike u Osijeku.

Dragutin Riffer nije član prvoga reda istaknutih i zaslužnih osječkih odvjetnika i političara tog doba, no ipak je za sobom u tek desetak godina javne djelatnosti ostavio nezanemariv trag. Nezahvalno je pretpostavljati, no moguće je da bi si Riffer priskrbio i veće zasluge da je duže poživio i da njegovu radnu energiju godinama nije nagrizala teška bolest.

Dragutin Riffer (1852-1896) – Rechtsanwalt und Parlamentsabgeordneter aus Osijek

Zusammenfassung

Das Gesellschafts-, Kultur- und Politikleben von Osijek in der zweiten Hälfte des 19. und ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts wurde in bedeutendem Maße von der fruchtbaren Tätigkeit zahlreicher Rechtsanwälte gekennzeichnet. Einen unübersehbarer Anteil von ihnen bilden die osijeker Deutschen, bzw. einzelne Personen deutschen Stammes. Über diese verdienstete Personen wurde bis jetzt wenig geschrieben, einer von ihnen ist auch Dragutin (Carl) Riffer, osijeker Rechtsanwalt und Politiker deutschen Stammes und Angehöriger einer osijeker bürgerlichen Familie. Er war Vorsitzender der Osijeker freiwilligen Musikgesellschaft seit ihrer Gründung 1891 und bis 1895, als er sich wegen fortgeschrittener Krankheit für diese Ehre bedanken musste. In politischer Hinsicht war er Mitglied der Volkspartei, die wegen der Unterstützung der Union mit den Ungaren von den politischen Gegnern als „madjaronisch“ geschimpft wurde. Als Kandidat der Volkspartei wurde Riffer zweimal – 1890 und 1892 – zum Abgeordneten des Wahlbezirkes Donji Miholjac im Kroatischen Parlament (Sabor) gewählt und er war ebenfalls Abgeordneter im Parlament zu Budapest. Die Volkspartei nominierte ihn zu ihrem Kandidaten bei der Wahl zum Parlamentsabgeordneten im Wahlbezirk Osijek Oberstadt 1890, aber bei dieser Gelegenheit wurde er vom Oppositionskandidaten Dragutin Neuman besiegt. Im Kroatischen Parlament (Sabor) gehörte Riffer nicht zu den aktiveren Rednern und meldete sich meistens bei Gelegenheiten, wenn Rechtsproblematik an Tagesordnung war, zu Wort. Im Sabor wurde er, unter anderem, in den Parlamentsausschuss für die Rechtsordnung gewählt, in dessen Arbeit er aktiv teilnahm. Riffer litt jahrelang an Schwindsucht und verstarb 1896. Beerdigt wurde er auf dem Friedhof der Hl. Anna in Osijek.